

2. Вовчак І.С. Інформаційні системи та комп'ютерні технології в менеджменті. Навч. посібник / І.С. Вовчак. – Тернопіль: Карт-бланш. 2001. – 354 с.

3. Герасимчук В.Г. Економіка та організація виробництва / В.Г. Герасимчук. – К.: Знання, 2007. – 678 с.

4. Дмитренко Е.Д., Городецька Л.О., Паламарчук В.А. Економіка і організація виробництва / Е.Д. Дмитренко, Л.О. Городецькі, В.А. Паламарчук. – К.: «НАУ – друк», 2009. – 80 с.

5. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства / В.В. Іванова. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 472 с.

6. Новак В.О., Матвеев В.В., Бондар В.П., Карпенко М.О. Інформаційні системи в менеджменті: Підручник. 2-е вид. / В.О. Новак, В.В. Матвеев, В.П. Бондар, М.О. Карпенко. – К.: Каравела, 2010. – 536 с.

7. Поршнев Ф.Г. Управление организацией. Підручник / Ф.Г. Поршнев. – М.: Инфра М. – 2004. – 512 с.

О.О. БРЕВНОВ,
к.е.н., Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України,
І.М. АГЄЄВА,
к.е.н., доцент, Одеська національна академія харчових технологій

Проблеми виробництва і продажу ігристого вина

Стаття містить динаміку виробництва ігристих вин в Україні за останні 70 років, характеристику сировинних, техніко-технологічних, організаційних, економічних, правових проблем і заходів по зниженню їх негативного впливу на розвиток виробництва і реалізації ігристого виноградного вина.

Ключові слова: ігристе вино, шампанське, сировинні, техніко-технологічні, організаційні, економічні, правові проблеми.

Статья содержит динамику производства игристых вин в Украине за 70 лет, характеристику сырьевых, технико-технологических, организационных, экономических, правовых проблем и мер по снижению их негативного влияния на развитие производства и реализации игристого виноградного вина.

Ключевые слова: игристое вино, шампанское, сырьевые, технико-технологические, организационные, экономические, правовые проблемы.

This article contains the dynamics of the production of sparkling wines in Ukraine for 70 years, the characterization of raw materials, technical and technological, organizational, economic, legal problems and measures to reduce their negative impact on the development of production and sales of sparkling wine.

Keyword: sparkling wine, sect, materials, technical and technological, organizational, economic, legal problem.

Постановка проблеми. Ігристе виноградне вино як ко-рисний для здоров'я напій містить необхідні організму людини органічні кислоти, вітаміни, кальцій, магній, залізо, йод, бром, фарбувальні, ароматичні речовини і при помірному споживанні сприяє зменшенню серцево-судинних захворювань, туберкульозу, інфекційних та інших хвороб.

Вином прийнято називати напій, приготований з винограду. Вино, насичене двоокисом вуглецю, що утворюється при

вторинному бродінні, називають ігристим. Найвідомішим серед них є шампанське [1, 6].

Виробництво ігристого вина характеризується низькими темпами розвитку. Так, якщо в 1960 році обсяг його виробництва становив 1,0 млн. дал, то в 2010 році – лише 4,1 млн. дал. Тобто за 50 років обсяг виробництва збільшився всього втричі.

Низькі темпи виробництва вина обумовлені недостатньою кількістю якісного винограду, зниженням обсягів його виробництва, недостатньою розвиненістю маркетингової діяльності з просування товару до покупця, недоліком інвестицій у галузеві інновації, неузгодженістю дій виноградарів, виробників вина та торгівлі, високими податками, низьким рівнем доходів населення, низькою культурою виноспоживання та іншими проблемами.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питанням вдосконалення виноробства та його ефективності присвячені праці вчених: А.М. Авідзби, Р.К. Анчуріна, В.Д. Богацького, А.Н. Бузні, В.В. Власова, А.Б. Гульчак, Є.І. Захарова, П.І. Литвинова, І.Г. Матчіної, А.С. Мержаніана, Н.К. Могілянського, О.І. Потапенко, В.А. Рибінцева, А.В. Шевченко, В.Є. Таїрова.

Відаючи данину поваги фундаментальності праць названих дослідників, необхідно відзначити недостатнє методичне опрацювання сучасного етапу розвитку виробництва та реалізації ігристого вина. Сказане обумовлює актуальність теми проведеного дослідження.

Метою статті є розробка заходів зі зниження негативного впливу проблем, виявлених у виробництві і на ринку ігристих вин.

Досягнення мети вимагало вирішення таких завдань:

– встановлення динаміки виробництва ігристих вин в Україні за останні 70 років;

– виявлення особливостей, тенденцій та проблем виробництва і продажу ігристих вин;

– пропозиції методу удосконалення обліку та звітності виноматеріалів, що надходять по імпорту;

– пропозиції комплексу заходів щодо зниження впливу негативних проблем при виробництві і продажу ігристих вин.

Виклад основного матеріалу. Згідно зі статистикою виробництвом ігристих вин в Україні займаються 12 підприємств:

– Київський завод шампанських вин «Столичний» (Київ) – 25% обсягу виробництва ігристих вин країни;

– Харківський завод шампанських вин (Харків) – 22%;

– Артемівський завод шампанських вин (Артемівськ, Донецький обл.) – 15%;

– Одеський завод шампанських вин (Одеса) – 9%;

– «Одесавинпром» (Одеса) – 12%;

– «Укрвино» (Київ);

– Севастопольський винзавод (Севастополь);

– агрофірма «Золота балка» (Севастополь);

– «Нива» (смт Таїрове, Одеська обл.);

– завод шампанських вин «Новий Світ» (смт Новий Світ, АР Крим);

– Черкаський лікєро–горілчаний завод (Черкаси);

– Одеський коньячний завод (Одеса).

При цьому безумовними лідерами є перші п'ять підприємств. На них припадає майже 78% обсягу виробництва шампанського та ігристих вин. Київський, Одеський і Харківський заводи використовують у виробництві метод шампанізації в безперервному потоці. Севастопольський винзавод, агрофірма «Золота балка», «Укрвино» і «Одесавинпром» використовують періодичний спосіб шампанізації. Виробництвом шампанського класичним способом (з витримкою) займаються лише три підприємства: Артемівський завод шампанських вин, завод шампанських вин «Новий Світ», Одеський завод шампанських вин.

Класичний спосіб пляшкової шампанізації більш трудомісткий процес, коли необхідні хімічні реакції проходять безпосередньо в пляшках, встановлених під певним градусом нахилу, які періодично повертаються і витримуються при постійній температурі протягом декількох років у підземних цехах [1, 6].

На інших вітчизняних підприємствах використовуються акратофори – спеціальні емності, в яких ті ж процеси відбуваються в прискореному режимі.

З п'ятірки лідерів стабільне виробництво спостерігається у київського заводу шампанських вин «Столичний», збільшує обсяги виробництва «Одесавинпром». Решта лідерів скорочують виробництво шампанського та інших ігристих вин. Основними причинами скорочення виробництва цих напоїв підприємства називають: гострий дефіцит якісних виноматеріалів; скорочення обсягу експорту; низьку купівельну спроможність населення, наявність фальсифікату на ринку.

Ринок ігристих вин характеризує чітко виражена сезонність. Тоді як деякий сплеск у продажах тихих вин (особливо сухих) припадає на літній сезон, що співпадає з відпускним періодом, найбільша питома вага реалізації ігристого пов'язана з передоднем новорічних свят. Так, за даними Одеського заводу шампанських вин, до 70% річних продажів припадає на кінець року, а в інші місяці йде досить планомірний підйом з деякими сплесками в період традиційних свят. У ці періоди велике значення має злагоджена робота виробників, маркетологів, сфери збуту і дистриб'юторів, так само як і її недоліки.

Технологічний процес виготовлення ігристих вин триває від кількох місяців (резервуарний спосіб) до декількох років (класичний) і вимагає від виробника значних і своєчасних капітальовкладень у виноматеріали, закупівля яких здійснюється в жовтні–травні, а продаж товару – через три і більше років.

Продажі ж з лютого по травень скорочуються. Виробники в цей період відчують серйозний дефіцит обігових коштів. Щоб процес повернення грошей за товар був максимально лаконічним, вони віддають перевагу традиційній формі продажів через великих оптовиків–дилерів, продаючи товар по передоплаті або з незначною відстрочкою платежу.

Склад представників українського ринку шампанських вин залишається доволі монолітним і «мононаціональним»: імпортні зразки являють собою дуже скромну нішу і не суперничають з українськими в цінових параметрах. Помітних зусиль по просуванню імпортової ігристої продукції імпортери не роблять останні двадцять років. Таке положення свідчить про те, що вітчизняні винороби і продавці навчилися протистояти закордонним конкурентам.

За даними «Укрсадвинпрому», в Україні зареєстровано 76 марок ігристих (шампанських) вин. З урахуванням того, що більшість їх поставляється на ринок в асортименті (від брют до солодкого), а деякі ігристі вина однієї марки можуть бути білими, рожевими або червоними, весь асортимент українських ігристих вин нараховує близько 160 найменувань: 60 артикулів класичних ігристих вин і більше 100 артикулів ігристих вин, шампанізованих резервуарним способом. Щорічно з'являється від 7 до 15 нових найменувань ігристих вин. Особливо винахідливі в цьому відношенні одесити – виробники різних вин під торговою маркою «Французький бульвар». Зовсім недавно вони почали радувати покупців новими видами шампанського: «Золотий Дюк», «Катерина», «Володимир», «З днем народження», «З днем Святого Валентина» та ін. В оригінальній упаковці по 0,375 л з трубочкою виробляє напівсолодке шампанське «Рандеву» київський завод шампанських вин «Столичний». Велика розмаїтість споживчих смаків охоплює артемівське шампанське: мускатне, напівсолодке, напівсухе, брют серії «Крим». Співвідношення продажів білих і червоних ігристих вин за останні роки майже не змінюється. Червоні ігристі вина становлять 5–7 відсотків їх за-

Динаміка виробництва ігристого вина в Україні, млн. дал

1940	1950	1960	1970	1980	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
0,1	0,2	1,0	2,1	3,6	3,7	4,8	3,4	3,5	3,5	3,3	4,0	4,4	4,5	4,5	4,0	4,2	4,1

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

гальної кількості продажів. Найбільшим попитом у покупців користуються напівсолодкі вина, щорічні продажі яких становлять близько 95%, решта 5% припадають на напівсухі вина, а також сухі, брют і екстра брют.

Менеджери супермаркетів стверджують, що просте арифметичне розширення асортименту за рахунок нових «небрендіваних» найменувань не впливає на зростання продажів, і почали відмовляти виробникам у розміщенні занадто довгої «лінійки» шампанських вин на полицях своїх магазинів.

На думку продавців, сьогодні найбільш активно продаються три–чотири найменування, а з урахуванням сувенірних видів – і до п'яти позицій шампанського одного виробника. Досвід дистриб'юторських підприємств показує, що в «лінійці» з 10 позицій 95–97% продажу забезпечують не більше чотирьох найменувань.

У той же час дистриб'ютори шампанського відзначають інтерес роздрібною торгівлі до асортименту «кондицій» – брюту, сухого і напівсухого шампанського. Цей зсув у свідомості товарознавців зв'язується з більш–менш постійною присутністю на полицях магазинів «класики», яка, як відомо, представлена «сухими» видами.

При сегментації ринку ігристих вин Україні виділяються такі цінові групи: нижній сегмент, середній сегмент, верхній сегмент. Нижній ціновий сегмент – це напої за ціною 25–30 грн., середній сегмент – 35–50 грн., верхній сегмент – понад 50 грн.

Найбільшу питому вагу продажів становить нижній сегмент – 55% всього обсягу продажів, середній сегмент – 25%, верхній сегмент – 20%. Така ситуація обумовлена низькою платоспроможністю населення, а також низькою культурою споживання вина в Україні.

Такі фактори, як слабе позиціонування шампанського на ринку алкогольних напоїв України, сезонність споживання, низька купівельна спроможність населення, зумовлюють низький рівень частоти споживання ігристих вин в Україні.

Слід зазначити, що ринок ігристих вин досить консервативний. Для викорінення у свідомості споживачів асоціації шампанського з урочистостями, святами необхідно підвищувати культуру його споживання населенням, удосконалювати маркетингові стратегії, рекламу, просувати товар на нові ринки.

95% винопродукції, виробленої в Україні, реалізується на внутрішньому ринку, 5% – на зовнішньому ринку. Вино України експортується в Росію, Білорусію, Німеччину, Австрію, США, Бельгію, Швейцарію, Ізраїль, Великобританію, Канаду, Словаччину, Польщу, Латвію і Азербайджан. У структурі експорту останні кілька років спостерігається стійка тенденція до збільшення частки тихих вин та зменшення ігристих.

Проведений аналіз сучасного стану виноробства та ринку ігристого вина дозволяє здійснити класифікацію виявлених проблем, розділивши їх на сировинні, техніко–технологічні, організаційні, економічні та правові.

Дати характеристику всіх проблем і заходів, що знижують їх негативний вплив на розвиток виноробства, не дозволяють розміри статті. Тому зупинилися тільки на головних з них.

Сировинні проблеми обумовлені більш ніж п'ятикратним скороченням площ виноградників за останні 50 років. З 1960 по 2010 рік площі виноградників скоротилися з 397 до 71 тис. га. Скорочення площ привело до зниження обсягів врожаю винограду. Слід відзначити і той факт, що протягом 2000–2010 років швидкість виведення виноградників з експлуатації вдвічі перевищувала швидкість посадки нових. У цей період викорчувували і списували по 5–8 тис. га на рік, а нові посадки появилися тільки на 2–4 тис. га.

Наукою встановлено і практикою підтверджено, що організація достатнього водозабезпечення (крапельного зрошення) виноградників дозволяє вдвічі підвищити їхню врожайність [2, 4, 6, 7]. Дефіцит інвестиційних ресурсів стримує реалізацію цього ефективного напрямку діяльності виноградарів.

Зростання врожайності виноградників у значній мірі залежить від селекційної роботи, наявності розвинутої бази розплідників. В одинадцяти розплідниках Україна щорічно виробляє близько 8 млн. саджанців винограду при потребі 20–35 млн. Оновлення та розширення площ виноградників вимагає збільшення продуктивності розсадників у 5–8 разів.

Недооцінка ролі наукових досягнень є однією з причин, що негативно впливають на розвиток виноградарства і виноробства.

Техніко–технологічні проблеми. Гострою проблемою виноградарства є низький рівень механізації праці. У виноградарів не вистачає тракторів, транспортних засобів, спеціалізованих машин для догляду за виноградниками та збору врожаю. Наявний їх парк зношений на 70–80 відсотків. Недолік техніки не забезпечує своєчасного проведення агротехнічних робіт, затримується збирання врожаю, збільшуються його втрати [4, 6, 7].

Диспаритет цін на сільськогосподарські і промислові товари ставить виноградарів у невигідні умови. Так, ще в 1990 році для придбання одного трактора Т–150 потрібно було реалізувати 19 т винограду, в даний час для покупки такого трактора необхідно продати не менш як 100 т винограду.

Необхідно звернути увагу і на високу ступінь зносу основних фондів виноробних підприємств, яка на багатьох підприємствах досягає 60–80 відсотків і більше. Тому їм у більшості випадків потрібен капітальний ремонт, модернізація або заміна. Особливо наочно сьогодні проявляється проблема, яка пов'язана з відсутністю сучасних сховищ сировини, виноматеріалів, готових товарів, вакуумних ліній розливу, обладнання для первинної переробки винограду.

Організаційні проблеми. Роздільна приватизація сільськогосподарських, переробних, транспортних і торгових підприємств призвела до руйнування багаторічних зв'язків сільгоспвиробників сировини, переробників і торгівлі; кожен став піклуватися тільки про свої інтереси, а в результаті постраждала справа. Переробники, ставши самостійними, почали диктувати низькі закупівельні ціни виробникам сировини.

Торгівля, у свою чергу, стала порушувати інтереси переробників і виноградарів. Вихід з даної ситуації, як нам вида-

ється, може бути в організації інтеграційної структури, куди входили б виноградарі, виробники вина, тари, транспортні і торгівлі підприємства.

До особливо актуальних організаційних проблем необхідно віднести відсутність в країні єдиної комплексної програми узгодження вимог до виробництва, зберігання, транспортування, продажу і споживання вина зі Світовою організацією торгівлі та Європейським Союзом.

До великих, гостро необхідних організаційних проблем ми маємо віднести і потребу повсюдного впровадження, на всіх виноробних підприємствах системи управління якістю на основі стандартів ISO 9000, ISO 10000, ISO 14000, ISO 18000, ISO 22000.

Економічні проблеми. Найбільшою економічною проблемою є несправедливий розподіл прибутку від продажу вина, 70–80% якого залишається сьогодні в торгівлі. Вирішення цієї проблеми, на нашу думку, може бути при організації інтеграційної структури, де б всі питання управління, планування, розподілу доходу вирішувалися в одному центрі.

Іншою важливою економічною проблемою є високий рівень банківських відсотків за користування кредитами. Виключити дефіцит інвестиційних ресурсів для придбання посадкового матеріалу, спеціалізованої сільськогосподарської техніки, транспортних засобів, добрив, паливно–мастильних матеріалів можна шляхом надання фінансової підтримки у вигляді відшкодування частини витрат по оплаті відсотків по кредитах за рахунок державного та місцевих бюджетів.

Реформування виноградарських господарств, приватизація землі, розділ виноградників на паї веде до негативних наслідків. Дроблення насаджень можна уникнути таким чином: якщо власник паю вирішив виділити власну частку із загального виноградника, йому потрібно виділити ділянку на вільній землі, з урахуванням її підготовки до закладки нового виноградника.

Правові проблеми. Актуальною правовою проблемою, вирішення якої багато років відкладається Верховною Радою України, є заборона на продаж землі в приватну власність. Відсутність нормативно–правового акту, що дозволяє продаж землі, стримує вкладення приватних і колективних інвестицій у виноградарство.

З метою підвищення якості вина в 2005 році в Росії і в Грузії були прийняті закони про видачу ліцензій на виробництво виноградного вина тільки тим підприємствам, які мають власні виноградники. В Україні такого закону поки немає, але гостра необхідність в ньому існує вже кілька років. Сьогодні невеликі площі власних виноградників у своєму розпорядженні мають не більше 10 виноробних підприємств, а Мінагропрод видав близько 300 ліцензій на виноградарство і виноробство. В цих умовах не виключається пропозиція ринку фальсифікованого вина під виглядом натурального.

У 2008 році Україна вступила до Світової організації торгівлі, але дотепер у країні немає нормативно–правового акту, що регулював би узгодження вимог до вина, які існують в

Україні і в СОТ стосовно його виробництва, пакування, зберігання, транспортування та споживання.

Існуючий Закон України «Про збір на розвиток виноградарства, садівництва й хмільництва» не містить механізму розподілу й контролю використання коштів цього збору, що не виключає можливості спрямування цих ресурсів не за призначенням.

Тільки політичною волею розподільників цього збору можна пояснити, чому один гектар садів і виноградників у Львівській області потребує підтримки в значно більшій мірі, ніж у Хмельницькій або Одеській областях.

В умовах постійного дефіциту бюджету Державна податкова служба й Державна митна служба України знайшли можливість поповнення бюджету за рахунок стягнення акцизного збору з імпортованої в Україну сировини для виробництва гристих і шампанських вин. Змусивши імпортерів декларувати на границі ввезену сировину не за кодом УКТ ВЕД 220430 «Виноматеріали для виробництва коньячного спирту та гристих вин», де нульова ставка акцизного збору, а за кодом УКТ ВЕД 2204 «Вина виноградні натуральні», митна служба поставила виробників перед необхідністю платити не тільки високий акцизний збір, а й платити за ліцензії на виробництво вина в кілька разів більше того, що було раніше.

Київському, Одеському і Харківському заводам шампанських вин разом з асоціацією «СОВАТ» довелося прикласти багато зусиль для того, щоб скасувати помилково ухвалене рішення. Під впливом Кабінету Міністрів України помилка визнана, і податківці разом із митниками підготували наказ №247/357 від 4 травня 2006 року, яким ліквідована практика стягнення акцизного збору з імпортованої сировини для виробництва гристих і шампанських вин.

Однак наказ (№247/357) не вирішив однієї важливої проблеми, пов'язаної з імпортом виноматеріалів. Річ у тім, що імпортовані виноматеріали для виробництва гристих і шампанських вин являють собою не що інше, як сухе виноградне вино, що може бути розлите в пляшки і ємності для продажу. Багато імпортованих виноматеріалів так і надходили.

У наказі (№247/357), на жаль, немає вказівки на цільове використання виноматеріалів і звітності виновиробників про обсяги імпортованих виноматеріалів і обсяги гристих і шампанських вин, з них виготовлених, для того щоб було видно, скільки матеріалів закуплено і скільки з них виготовлено вина, для якого вони призначалися, і скільки матеріалів пішло не за призначенням.

За загальним обсягом квот, обумовлених Мінагропродом на імпорт виноматеріалів, і за звітністю виноробних підприємств легко встановити, яка частина виноматеріалів пішла на виготовлення шампанського і гристих вин, а яка була розлита і реалізована у вигляді сухого вина.

Висновки

З огляду на користь для здоров'я людей натурального виноградного ігристого вина, посилення конкурентної бороть-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

би, що обумовлюється вступом України у Світову організацію торгівлі й зняттям митних обмежень на імпорту винаматеріалів, вина і шампанського необхідно в можливий короткий строк на основі діючої Програми розвитку виноградарства і виноробства України на період до 2025 року розробити регіональні програми розвитку виноградарства і виноробства в Криму, Запорізькій, Херсонській, Миколаївській, Одеській і Закарпатській областях на 2012–2025 роки, забезпечені фінансуванням, які містили б:

- створення нового покоління високопродуктивних і морозостійких сортів винограду високої якості і ефективних методів їхнього прискореного розмноження; можливість одержання інвестиційних кредитів для придбання посадкового матеріалу, спеціалізованої сільськогосподарської техніки, добрив, паливно-мастильних матеріалів і надання державної підтримки у вигляді відшкодування частини витрат на сплату відсотків по цих кредитах за рахунок бюджетів всіх рівнів;

- закладку нових виноградників на власній землі виновиробників або землі, отриманої в довгострокову оренду;

- звільнення виноградарських господарств від земельного податку з площ, зайнятих розплідниками і молодими виноградниками, з моменту висадження насаджень до вступу їх у період плодоношення;

- повсюдне введення системи страхування врожаю винограду з компенсацією за рахунок бюджетних коштів витрат сільгоспвиробників страхування в розмірі процентної ставки кредитування;

- виключення дроблення насаджень при реформуванні виноградарських господарств, розподілення виноградників на паї, негативні наслідки від якого вже проявилися у Вірменії, Молдавії, Закарпатті. Якщо власник паю вирішив виділити свою частину, то виділяти йому ділянку необхідно на вільній землі, з урахуванням її підготовки до закладки нового виноградника;

- виділення бюджетних коштів на розвиток виноградарства здійснювати Мінагропроду тільки при наявності обґрунтування ефективного використання і безумовного повернення цих коштів, що викладаються в бізнес-плани. Бюджетні кошти виділяти на десять років з відстроченням платежу протягом перших п'яти років і погашенням кредиту в наступні п'ять років – по 20 відсотків у рік від отриманої суми;

- ліцензування всього циклу виробництва вина для виключення фальсифікації вина, що передбачає видачу ліцензій тільки тим виробникам вина, які мають власні виноградники, власні підприємства первинного виноробства й фахівців відповідного профілю;

- створення єдиного Державного центру сертифікації виробників винограду і виноробної продукції;

- формування єдиних інформаційних баз даних по винограду, виноградниках, винах, їхньому виробництву, вимогах до них по країнах світу;

- дозвіл у законодавчому порядку віднесення витрат підприємств на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи на собівартість готової продукції;

- звільнення від митних платежів і зборів на техніку, імпортовану технологічне устаткування і запасні частини до нього, не вироблені в Україні;

- розробку концепції розвитку перспективних машинних технологій і окремих машин, що найбільш істотно впливають на ефективність і трудомісткість;

- розробку плану і реалізації перспективних (на 5–10 років) систем технологій і машин;

- стимулювання інвестицій в основний капітал виноградарських і переробних підприємств шляхом виключення з оподаткування прибутку, використовуваної ними на переоснащення виробництва, його модернізацію, заміну застарілих машин і устаткування, розширення площ виноградників;

- введення обов'язкової статистичної звітності для виноградарських господарств, підприємств первинного виноробства з поданням інформації про обсяги вирощеного і проданого у свіжому виді винограду, а також проданого на переробку у вино винограду, обсягах отриманого винаматеріалу (сусла) по видах, обсягам використаного спирту, обсягам власного вино виробництва і винопродажу.

Список використаних джерел

1. Авакянц С.П. Игристые вина. – М.: Агропромиздат, 1986. – 271 с.
2. Авидзба А.М., Иванченко В.И. Виноградарство и виноделие Украины: прошлое, настоящее, перспективы // Виноград и вино России, 2000, №5. – С. 45–47.
3. Галузева програма розвитку виноградарства та виновиробництва України на період до 2025 року, затверджена спільним наказом Мінагропроду і Української академії аграрних наук №444/74 від 21 липня 2008 року.
4. Ляной А.Д. Промышленное виноградарство. – К.: Урожай, 1989. – 164 с.
5. Матчина И.Г. Стратегия развития рынка винопродукции Украины. Автореферат д.э.н. по специальности 08.07.02. – экономика с/х и АПК. – К.: ННУ ИАЭ, 2006. – 38 с.
6. Матчина И.Г., Бузни А.Н. Экономика винодельческой промышленности. Справочник по виноделию. – Симферополь: Таврида, 2000. – 650 с.
7. Мерджаниан А.С. Виноградарство. – М.: Колос, 2000. – 464 с.
8. Рыбинцев В.А., Бузни А.Н., Матчина И.Г. и др. Сырьевой потенциал виноградно-винодельческого производства Украины // Вестник аграрной науки, 1993, №9. – С. 78–83.